

Sygn. akt VIII U 666/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 sierpnia 2019 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	sędzia del. Magdalena Kimel
Protokolant	Justyna Jarzombek

po rozpoznaniu w dniu 23 sierpnia 2019 r. w Gliwicach

sprawy Z. Ś. (Ś.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o wysokość emerytury

na skutek odwołania Z. Ś.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 25 marca 2019 r. **nr** (...) 1 (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje odwołującemu Z. Ś. prawo do przeliczenia emerytury na podstawie art. 110a ustawy

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych od dnia 1 marca 2019r.

(-) sędzia del. Magdalena Kimel

Sygn. akt VIII U 666/19

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 25 marca 2019 r. organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił ubezpieczonemu Z. Ś. prawa do przeliczenia podstawy wymiaru emerytury w myśl art. 110a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, albowiem nowo wyliczony wskaźnik wysokości podstawy wymiaru okazał się niższy niż 250%.

Ubezpieczony nie zgodził się z powyższą decyzją. Wniósł odwołanie, w którym domagał się jej zmiany poprzez przyznanie prawa do spornego świadczenia. Wskazał, że organ rentowy błędnie nie uwzględnił w wyliczeniach otrzymywanego przez niego wynagrodzenia wynikającego z angaży znajdujących się w aktach osobowych za lata 1966-1978.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy podtrzymał swoje dotychczasowe stanowisko w sprawie i wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu zazaczył, że wskaźnik wysokości podstawy wymiaru z 20 najkorzystniejszych lat z

całego okresu zatrudnienia ubezpieczonego z uwzględnieniem zarobków po przyznania emerytury wyniósł 215,70%. Wskazał, nadto że za okres od stycznia 1968 r. do grudnia 1978 r. przyjął minimalne wynagrodzenie za pracę.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony Z. Ś. (ur. się 14 maja 1941 r.) pracował:

a) w KWK (...) w B. od 15 marca 1966 r. do 30 kwietnia 1986 r., przy czym:

- od 15 marca 1966 r. do 30 kwietnia 1967 r. odbywał staż pracy pod ziemią,
- od 1 maja 1967 r. do 31 sierpnia 1967 r. był zatrudniony jako nadgórnik pod ziemią,
- od 1 września 1967 r. do 31 października 1968 r. był zatrudniony jako sztygar oddziałowy pod ziemią,
- od 1 listopada 1968 r. do 30 września 1969 r. był zatrudniony jako sztygar zmian. oddział wentylacji pod ziemią,
- od 1 października 1969 r. do 30 czerwca 1970 r. był zatrudniony jako sztygar objazd. G.. pod ziemią,
- od 1 lipca 1970 r. do 31 stycznia 1974 r. był zatrudniony jako starszy asystent techn. pod ziemią,
- od 1 lutego 1974 r. do 31 marca 1977 r. był zatrudniony jako starszy inspektor wentylacji pod ziemią,
- od 1 kwietnia 1977 r. do 30 kwietnia 1986 r. był zatrudniony jako kierownik działu wentylacji pod ziemią.

Ponadto ubezpieczony był członkiem kopalnianej drużyny ratowniczej w ww. kopalni. i brał udział w akcjach ratowniczych w okresach od 23 grudnia 1969 r. do 31 grudnia 1976 r. i od 11 stycznia 1978 r. do 15 maja 1984 r.

b) w (...) w B. od 1 maja 1986 r. do 28 maja 1991 r., przy czym:

- od 1 maja 1986 r. do 31 sierpnia 1990 r. jako zm. kierownik górniczego pogotowia ratowniczego- zawodowy ratownik górniczy,
- od 1 września 1990 r. do 28 maja 1991 r. jako kierownik górniczego pogotowia ratowniczego- zawodowy ratownik górniczy.

W dniu 29 marca 1991 r. ubezpieczony wniósł o przyznanie mu prawa do emerytury górniczej.

Decyzją z dnia 8 maja 1991 r. organ rentowy przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury górniczej od 14 maja 1991 r., tj. od dnia powstania prawa i podjął jej wypłatę od dnia zwolnienia z pracy. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto wynagrodzenie z okres od stycznia 1981 r. do grudnia 1983 r., a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 413,38% i został ograniczony do 250%.

W dniu 5 marca 2019 r. ubezpieczony wniósł o przeliczenie emerytury na podstawie art. 110a ustawy emerytalnej.

W dniu 25 marca 2019 r. organ rentowy odmówił ubezpieczonemu prawa do przeliczenia spornego świadczenia, bowiem nowo ustalony wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł jedynie 215,70%.

Od powyższej decyzji ubezpieczony wniósł odwołanie, które zainicjowało niniejsze postępowanie.

W trakcie postępowania sądowego dopuszczono dowód z akt osobowych ubezpieczonego z KWK (...) w B., gdzie znajdowały się angaże ubezpieczonego oraz wykaz osiągniętych przez niego zarobków (k.1-2 akt osobowych). Ponadto w aktach sprawy znajduje się druk rp-7 z wykazem zarobków ubezpieczonego za okres od 1979 r. do 1986 r. (k.15 akt osobowych).

W związku z powyższym Sąd odtworzył wynagrodzenie ubezpieczonego za okres jego pracy w KWK (...) w B. do 1978 r. Do obliczeń wzięto pod uwagę jedynie wynagrodzenie zasadnicze otrzymywane przez ubezpieczonego, dodatki wynikające wprost z angaży oraz deputat węglowy, który ubezpieczony bez wątpienia otrzymywał.

Zgodnie z angażami, wykazem zarobków oraz przepisami branżowymi, wynagrodzenie ubezpieczonego z tytułu zatrudnienia KWK (...) w B. w okresie od 1968 r. do 1978 r. kształtowało się następująco:

1968 r.

Wynagrodzenie zasadnicze: $2000 \text{ zł} \times 10 \text{ miesięcy} + 2\,450 \text{ zł} \times 2 \text{ miesiące} = 24\,900 \text{ zł}$

Deputat węglowy : $4\,000 \text{ zł}$

SUMA: $28\,900 \text{ zł}$

1969 r.

Wynagrodzenie zasadnicze: $2\,450 \text{ zł} \times 9 \text{ miesięcy} + 3\,000 \text{ zł} \times 3 \text{ miesiące} = 31\,050 \text{ zł}$

Deputat węglowy : $4\,000 \text{ zł}$

SUMA: $35\,050 \text{ zł}$

1970 r.

Wynagrodzenie zasadnicze:

styczeń-czerwiec: $3\,000 \text{ zł} \times 6 \text{ miesięcy} = 18\,000 \text{ zł}$

Lipiec – grudzień: $6 \text{ miesięcy} \times 3\,900 \text{ zł} = 23\,400 \text{ zł}$

Deputat węglowy : $4\,000 \text{ zł}$

SUMA: $45\,400 \text{ zł}$

1971 r.

Wynagrodzenie zasadnicze: $3\,900 \text{ zł} \times 12 \text{ miesięcy} = 46\,800 \text{ zł}$

Deputat węglowy : $4\,400 \text{ zł}$

SUMA: $51\,200 \text{ zł}$

1972 r.

Wynagrodzenie zasadnicze: $4\,000 \text{ zł} \times 12 \text{ miesięcy} = 48\,000 \text{ zł}$

Deputat węglowy : $4\,400 \text{ zł}$

SUMA: $52\,400 \text{ zł}$

1973 r.

Wynagrodzenie zasadnicze: $4\,100 \text{ zł} \times 12 \text{ miesięcy} = 49\,200 \text{ zł}$

Deputat węglowy : $4\,400 \text{ zł}$

SUMA: 53 600 zł

1974 r.

Wynagrodzenie zasadnicze:

Styczeń - 4 200 zł

Luty- grudzień – 4 600 zł x 11 miesięcy = 50 600 zł

Dodatek funkcyjny: luty-listopad- 1 250 zł x 10 miesięcy= 12 500 zł

Grudzień – 1 500 zł

Deputat węglowy : 4 400 zł

SUMA: 73 200 zł

1975 r.

Wynagrodzenie zasadnicze: 4600 zł x 12 miesięcy = 55 200 zł

Dodatki: 1 500 zł x 12 miesięcy = 18 000 zł

Deputat węglowy : 4 400 zł

SUMA: 77 600 zł

1976 r.

Wynagrodzenie zasadnicze:

Styczeń-lipiec: 4 600 zł x 7 miesięcy = 32 200 zł

Sierpień – grudzień: 5 000 zł x 5 miesięcy = 25 000 zł

Dodatki funkcyjne : Styczeń-lipiec: 1500 zł x 7 miesięcy = 10 500 zł

Sierpień – grudzień: 2 000 zł x 5 miesięcy = 10 000 zł

Deputat węglowy : 4 400 zł

SUMA: 82 100 zł

1977 r.

Wynagrodzenie zasadnicze:

Styczeń – marzec : 5000 zł x 3 miesiące= 15 000 zł

Kwiecień – grudzień: 6 000 zł x 9 miesięcy = 54 000 zł

Dodatki funkcyjne: 2 000 zł x 12 miesięcy = 24 000 zł

Deputat węglowy : 4 400 zł

SUMA: 97 400 zł

1978 r.

Wynagrodzenie zasadnicze: 6 000 zł x 12 miesięcy – 72 000 zł

Dodatki funkcyjne: 2 000 zł x 12 miesięcy = 24 000 zł

Deputat węglowy : 4 400 zł

SUMA: 100 400 zł

Ubezpieczony zawarł związek małżeński 12 marca 1966 r. W związku z tym był uprawniony do deputatu węglowego w ilości 8 ton/rok, zgodnie z art. 21 Zbiorowego Układu Pracy dla pracowników fizycznych i umysłowych zatrudnionych w zakładach pracy Ministerstwa Górnictwa i Energetyki obowiązujący od 1 kwietnia 1957 roku oraz z załącznikiem nr 41 do Układu Zbiorowego Pracy dla Przemysłu Węglowego obowiązującego od 01.01.1975 roku. Do 1970 roku cena za I tonę węgla deputatowego wynosiła - 500,00 zł a od 1971 roku 550,00 zł..

Z kolei zarobki ubezpieczonego za lata kolejne, tj. 1979-1986 wynikają z druku rp-7 znajdującego się w aktach sprawy, a za lata 1987-1991 z niekwestionowanych obliczeń organu rentowego.

Stosunek wynagrodzenia ubezpieczonego do przeciętnego wynagrodzenia w kraju w okresie od 1968 r. do 1991 r. kształtowała się następująco:

<i>Za rok kalendarzowy</i>	<i>Zarobki-dochód stanowiący podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne (w zł)</i>	<i>Kwota rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłaszanego za rok kalendarzowy (w zł)</i>	<i>Stosunek podstawy wymiaru składek do przeciętnego wynagrodzenia za rok kalendarzowy (w %)</i>
1968	28 900	25 272	114,36
1969	35 050	26 088	134,35
1970	45 400	26 820	169,28
1971	51 200	28 296	180,94
1972	52 400	30 108	174,04
1973	53 600	33 576	159,64
1974	73 200	38 220	191,52
1975	77 600	46 956	165,26
1976	82 100	51 372	159,81

1977	97 400	55 152	176,60
1978	100 400	58 644	171,20
1979	190 712	63 924	298,34
1980	209 687	72 480	289,30
1981	304 628	92 268	330,16
1982	680 091	139 572	487,27
1983	747 596	173 700	430,39
1984	657 394	202 056	325,35
1985	960 795	240 060	400,23
1986	279 708+446 706	289 140	251,23
1987	905 228	350 208	258,48
1988	1 535 039	637 080	240,94
1989	4 669 339	2 481 096	188,19
1990	23 693 302	12 355 644	191,76
1991	19 934 604	21 240 000	93,88

Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru dla ubezpieczonego w wariantcie za najlepsze 20 lat w całym okresie zatrudnienia kształtuje się w następująco sposób:

<i>Za rok kalendarzowy</i>	<i>Zarobki-dochód stanowiący podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne (w zł)</i>	<i>Kwota rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłaszanego za rok</i>	<i>Stosunek podstawy wymiaru składek do przeciętnego wynagrodzenia za rok</i>	<i>Za rok kalendarzowy</i>
----------------------------	---	---	---	----------------------------

		<i>kalendarzowy (w zł)</i>	<i>kalendarzowy (w %)</i>	
1	1970	41 400	45400	169,28
2	1971	46 800	51200	180,94
3	1972	48 000	52400	174,04
4	1974	68 800	73200	191,52
5	1975	73 200	77600	165,26
6	1977	93 000	97400	176,60
7	1978	96 000	100400	171,20
8	1979	190 712	63 924	298,34
9	1980	209 687	72 480	289,30
10	1981	304 628	92 268	330,16
11	1982	680 091	139 572	487,27
12	1983	747 596	173 700	430,39
13	1984	657 394	202 056	325,35
14	1985	960 795	240 060	400,23
15	1986	279 708+446 706	289 140	251,23
16	1987	905 228	350 208	258,48
17	1988	1 535 039	637 080	240,94
18	1989	4 669 339	2 481 096	188,19

19	1990	23 693 302	12 355 644	191,76
20	1991	19 934 604	21 240 000	93,88
SUMA:	5 014,5 %			
Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury (suma wskaźników : 20)	250,73%			

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach organu rentowego i aktach osobowych ubezpieczonego oraz jego zeznań złożonych na rozprawie w dniu 23 sierpnia 2019 r. (k. 20).

Sąd odtworzył hipotetyczne wynagrodzenie otrzymywane przez ubezpieczonego podczas jego zatrudnienia w KWK (...) w B. do 1978. Do obliczeń uwzględniono tylko dane z angaży oraz z wykazu otrzymywanych przez ubezpieczonego zarobków (łącznie z otrzymywanym dodatkiem funkcyjnym) znajdujące się w jego aktach osobowych. Ponadto doliczono otrzymywany przez ubezpieczonego deputat węglowy w wysokości wynikającej z przepisów branżowych. Z kolei za lata kolejne uwzględniono dane z druku rp -7 (1979-1986) oraz niekwestionowane zarobki, które uwzględnił organ rentowy (1987-1991). Obliczony w ten sposób wskaźnik wysokości podstawy okazał się wyższy niż 250 % i wyniósł 250,73%. Został on ustalony z 20 najkorzystniejszych lat z całego okresu zatrudnienia ubezpieczonego z uwzględnieniem zarobków po przyznaniu świadczenia (1991 r.). Niezależnie od tego dodać należy, że ubezpieczony z pewnością był uprawniony również do świadczenia z tytułu Karty Górnika, bowiem uprawnienie do jego otrzymywania wynikało z obowiązujących w górnictwie przepisów branżowych. W związku z tym, jeżeli Sąd dodałby do zarobków również i ten składnik, to wskaźnik okazałby się wyższy niż 250,73%. Niemniej jednak jest to bez znaczenia, gdyż w niniejszej sprawie istotne było ustalenie czy nowo ustalony wwpw przekracza 250 %.

Sąd uznał materiał dowodowy za wiarygodny, kompletny i pozwalający na poczynienie ustaleń faktycznych.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego zasługuje na uwzględnienie. Zaskarżona decyzja jest nieprawidłowa.

W rozpoznawanej sprawie kwestia sporna sprowadzała się do ustalenia, czy ubezpieczony spełnia warunki do przeliczenia emerytury górniczej na podstawie art.110a ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2017.1383 j.t.).

Zgodnie z powołanym przepisem wysokość emerytury oblicza się ponownie od podstawy wymiaru ustalonej w sposób określony w art.15, z uwzględnieniem art.110 ust.3, jeżeli do jej obliczenia wskazano podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe na podstawie prawa polskiego przypadającą w całości lub w części po przyznaniu świadczenia:

- z kolejnych 10 lat kalendarzowych przypadających w ostatnich 20 latach kalendarzowych, poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek
- o ponowne ustalenie emerytury od przeliczonej podstawy,

- dowolnie wybranych przez emeryta 20 lat kalendarzowych, w których podlegał ubezpieczeniu, przypadających przed rokiem zgłoszenia o ponowne ustalenie wysokości emerytury, a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru przed zastosowaniem ograniczenia, o którym mowa w art.15 ust.5, jest wyższy niż 250%.

Ustalenie wysokości emerytury w sposób wskazany powyżej może nastąpić tylko raz.

Szczegółowe zasady postępowania w sprawach o świadczenia emerytalno-rentowe określa rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011r.

w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. z 2011r. nr 237, poz. 1412). Rozporządzenie to w § 21 pkt 1 przewiduje, iż środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia.

Powyższy przepis zakłada istnienie optymalnych warunków, tj. wymaga, by zachowała się dokumentacja płacowa pracodawcy. Natomiast w sytuacji, gdy nie zachowała się stosowna dokumentacja płacowa, wysokość zarobków może być ustalona na podstawie dokumentacji zastępczej z akt osobowych pracownika (np. umów o pracę, angaży, wpisów w legitymacji ubezpieczeniowej oraz innych pism dotyczących zatrudnienia, które zawierają informacje o wynagrodzeniu), a także zeznań świadków.

W postępowaniu sądowym nie obowiązują ograniczenia, co do środków dowodowych stwierdzających wysokość zarobków lub dochodów stanowiących podstawę wymiaru emerytury lub renty określone w § 21 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 października 2011r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe. Wysokość zarobków, której pochodną jest podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne, jest faktem mającym istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 227 k.p.c.), który w postępowaniu przed sądem może być udowodniany wszelkimi środkami dowodowymi (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 1997r., sygn. akt II UKN 186/97, OSNP 1998/11/342, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 czerwca 2006r., sygn. akt I UK 115/06, OSNP 2007/17-18/257). Niemniej jednak zarobki za poszczególne lata muszą być wykazane w sposób niebudzący wątpliwości, w ściśle określonej kwotowo wysokości. Nie jest natomiast możliwe przeliczenie wysokości emerytury w oparciu o hipotetyczne lub uśrednione wysokości zarobków. Zatem – jak już to wskazano wcześniej - kwestia pobieranego wynagrodzenia musi zostać udowodniona w sposób bezwzględny, a tylko dokumentacja stanowi precyzyjny dowód w zakresie wysokości wynagrodzenia w postępowaniu sądowym.

W niniejszej sprawie Sąd obliczył wskaźnik wysokości podstawy wymiaru z najkorzystniejszym wariantem. W tym celu ustalono zarobki ubezpieczonego za okres do 1978 r. uwzględniając przy tym wynagrodzenie zasadnicze, dodatek funkcyjny oraz deputat węglowy. Natomiast za następną lat, uwzględniono zarobki wynikające z druku rp-7 (1979-1986) oraz przyjęto niekwestionowane dane organu rentowego (1987-1991). Wskazać należy, że przy odtwarzanym wynagrodzeniu za okres do 1978 r., przy uwzględnieniu jedynie ww. trzech składników zarobków oraz za lata kolejne pewnych danych dotyczących zarobków ubezpieczonego za okres 1978-1991, wskaźnik wysokości podstawy wymiaru okazał się wyższy niż 250% i wyniósł 250,73%. Został on obliczony z 20 najkorzystniejszych lat z całego okresu zatrudnienia ubezpieczonego z uwzględnieniem zarobków po przyznaniu świadczenia (1991 r.). Niezależnie od tego, ubezpieczony z pewnością otrzymywał również i świadczenie z Karty Górnika. Niemniej jednak w niniejszym postępowaniu nie było konieczności doliczania tego składnika, bowiem nowo ustalony wwpw z uwzględnieniem tylko wynagrodzenia zasadniczego, dodatku funkcyjnego i deputatu węglowego, przekroczył 250 %.

Reasumując, obliczony przez Sąd wskaźnik wysokości podstawy wymiaru z 20 lat z całego okresu zatrudnienia ostatecznie okazał się wyższy niż 250%. W związku z tym, skoro wskaźnik wysokości podstawy wymiaru jest wyższy niż 250%, to ubezpieczonemu przysługuje prawo do ponownego przeliczenia pobieranej przez niego emerytury z zastosowaniem art.110a ustawy.

Mając powyższe na uwadze, Sąd orzekł na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. i zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu prawo do przeliczenia emerytury na podstawie art. 110a ustawy emerytalnej od dnia 1 marca 2019 r., tj. od pierwszego dnia miesiąca, w którym ubezpieczony wniósł o przyznanie spornego świadczenia.

(-) sędzia (del.) Magdalena Kimel